Generala ciencala vortaro

Chabi

Introdukto

Hike, me prizentas mea duesma verko, facita extrantinte vorti dil Wikivortoro, projeto da du granda idisti, Artomo e Fafnir. Me vidis ke existas ula dicionarii en Ido pri cienci, precipue pri matematiko e biologio, ma me volis krear unika dicionario ube omna vorti uzata en la precipua cienci esez asemblita por talemaniere esar unika fonto por serchar ciencala vorti en Ido.

Me mustas dicar ke mea laboro konsistabas nur en asemblar la vorti hike prizentita. Omna defini prenesis del Wikivortaro. Tale, ni povas vidar quon ni ja havas en nia linguo e quon mankas por parolar pri ciencala temi.

Me ne savas tre bone quale kompilar e krear dicionarii, pro to, pardonez se mankas ulo en ica unesma ediciono di ca vortaro.

Ica esas l'unesma edituro di ca verko, quon me esperas ol kreskos por fine krear granda ciencala vortaro en la Linguo Internaciona.

Chabi

Abreviuri

anat. anatomio

arkt. arkitekturo

astr. astronomio

bio. biologio

bot. botaniko

cdt. cienci di tero

inf. informatiko

fiz. fiziko

geo. geografio

geol. geologio

mat. matematiko

med. medicino

zool. zoologio

- A -

abak.o (*arkt.*) Parto supra di la kapitelo di kolono, qua havas la formo di tableto.

abutment.o (*arkt.*) Konstrukturo, masivo petra, destinita a suportar pulso.

aerenkim.o (*bot.*) Tisuo ek lakuni respirala, quan onu renkontras en l'organi (precipue la radiki) qui kreskas en slamo.

aerobi.a (*bio.*) Qua bezonas l'oxo di aero por respirar.

aerodinamik.o Cienco qua traktas fizikala fenomeni ligita a movo di materiajo en aero.

aerometri.o (*fiz.*) La parto di fiziko qua studias la denseso-grado di aero, di gasi.

aeronautik.o Ensemblo di cienci e tekniki pri aerala navigado e la konstruktado di aeroplano ed aeronavo.

aerostatik.o La studiado di gasi en equilibro (sen movo).

akromati.o (*bio.*) Substanco liquida di la celulonukleo qua esas kolorizebla per reaktivi, ma multe plu desfacile kam kromatino.

aktinium.o (*kem.*) Kemiala elemento. Kemiala simbolo Ac.

alburn.o (*bot.*) En l'arbori bikotiledona, la strato unesma di ligno, ordinare blanka, qua jacas nemediate sub la kortico.

alg.o (*bot.*) Vejetanto kriptogama qua kreskas en aquo nesala o salosa en la loki tre humida.

alumini.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, forjebla e duktila, tenaca, poke densa, ofte uzata aloye kun kupro (por facar juveli, vazi, e.c.). Kemiala simbolo Al.

amebocit.o (*bio.*) Celulo di organismi komplexa, animali o planti, qua su movas quale amebi.

amfiaster.o (*bio.*) Radiaco di la citoplasmo qua, dum mitoso, eventas cirkum la du poli, ecepte en la regiono di la spindelo.

amfibi.o (*zool.*) Anke dicita *batrako*, omna tetrapodo (quar gambi vertebrozo), qua ne havas amniala ovi, do ne havas kompleta vivo en sulo (ofte komencas en aquo). Ol havas glandi per evitar deshidrato ed anke kontenas veneno.

amfigenez.o (*bio.*) Vario nedeterminita, produktita (segun la dicipuli di Darwin) da la medio qua, pro modifikar su, produktas chanji celulala qui ulakaze esas tre poka.

amfimixi.o (*bio.*) Genitado che qua la nova ento havas kom departopunto celulo produktita d la fuzo di du celuli nekompleta e di lua parti esencala (konjugo).

amiloplast.o (*bio.*) Nomo di la granuli diferenciita, che protoplasmo, qui esas senkolora ed en qui naskas amilo.

anastomos.o (*anat.*) Junturo di du vaskuli.

anatomi.o Cienco qua traktas la strukturo dil organi di nia korpo per dissekar li, biologio-brancho.

angiosperm.o (*bot.*) Dicesas pri la planti di qui grani kontenesas interne en la frukto.

anterozoid.o (*bot.*) Korpi riproduktala maskulala di uka kriptogami.

antropologi.o Ta parto di naturohistorio qua traktas homaro.

argon.o (*kem.*) Gaso simpla, senkolora, sensapora, senodora, qua konsistas cirkume la centimo di nia atmosfero.

arbor.o (*bio.*) Vejetanto perena, kun trunko alta e ligna.

argon.o (*kem.*) Gaso simpla, senkolora, sensapora, senodora, qua konsistas cirkume la centimo di nia atmosfero.

arkeologi.o Studio di anciena kulturo note per lua objektaro.

arkitektur.o Cienco di edifico-konstrukto.

arjent.o (*kem.*) Metalo blanka, briloza, quan on uzas por fabrikar monetopeci, vazi, juveli, adjuntante ad olu aloyuro de kupro. Kemiala simbolo Ag.

arsen.o (*kem.*) Korpo simpla, metaloida, stalo-griza, facile ruptebla, di la kompozaji (l'aloyuri eceptate) esas venenoza; kemiala elemento kun simbolo As ed atomala nombro 33.

astrofizik.o (*fiz.*) Studio di astri per diversa metodi di fiziko.

astrocit.o (*bio.*) stelatra neurala celulo

arteri.o (*anat.*) Vaskulo qua portas sango de kordio ad omna parti di korpo.

autogam.a (*bio.*) (aludante protisto) Qua riproduktas su sen divido di celulo (nur nuklei diferencias su, e pleas la rolo di gameti).

azot.o (*kem.*) Korpo simpla, gasa, sen odoro, sen saporo, neapta por respiro o kombusto, qua esas elemento di aero, ed esas un ek l'elementi fundamentala di tisui vejetala od organika.

- B -

bacil.o (*bio.*) Mikrobio di naturo vejetala, longa, bastonatra.

bakteri.o (*bio.*) Mikrobo di naturo vejetala, moviva e nemoviva, longa.

bari.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, flavatre blanka e brilanta, tre oxidigebla, qua deskompozas l'aquo ye la temperaturo normala kemiala simbolo Ba ed atomala nombro 56.

berili.o (*kem.*) Varietato di smeraldo, diafana, maro-verda (kemiala simbolo Be)

berkeli.o (*kem.*) Kemiala elemento. Kemiala simbolo Bk.

biokemi.o Parto di biologio, qua traktas relati di strukturo kemiala di elementi nemediata, e mekanismo funcionala di celuli, tisui ed organismi vivanta.

biologi.o (*bio.*) Cienco generala pri vivo, lua kondicioni e ua formi diversa (organizeso di enti vivanta, medii ube li vivas, funcioni di vivo, e.c.)

bok.o (*anat.*) Kevajo ye partoinfra di vizajo, qua komunikas interne kun kanalo respirala e kanalo nutrivala.

bori.o (*kem.*) Kemiala elemento. Kemiala simbolo Bh

boron.o (*kem.*) korpo simpla, metaloida, bruna verdatre, sen saporo nek odoro. Kemiala simbolo B.

botanik.o (*bio.*) Parto di naturohistorio qua havas kom temo di studio vejetanti.

braki.o (*anat.*) Supera membro di korpo homala, qua artikizesas ye shultro e qua finas per manuo; che ula animali, membri qui korespondas a brakii homala pro lia situeso o funciono.

brom.o (*kem.*) Korpo simpla, metaloida, obskur-reda, qua tre odoras quale kloro, di qua lua esas vicina pro l'ensemblo de sua propraji. Kemiala simbolo Br.

bronki.o (*anat.*) Singla ek la du tubi kartilagoza quin formacas la bifurko di la trakeo e qui subdividesas, en pulmono, a rami sencese plu mikra.

brov.o (*anat.*) Saliajo garnisita de pili, situita super okul-orbito.

- C -

celul.o (*bio.*) Elemento anatomalia embriona che la planti o l'animali.

centrolecit.a (*bio.*) Ovo di qua la plasmo nutriva akumulesas en la centro di la celulo.

centrosom.o (*bio.*) Organeto qua okupas ordinare la centro di celulo, apud la parieto nukleala, e qua konjekteble pleas granda rolo en mitoso.

cerebel.o (*anat.*) parto dopa ed infra dil encefalo, qua unionas la cerebro a la spino.

cerebr.o (*anat.*) amaso nervoza, ye qua esas plena la kranio-kavajo, e precipue la parti avana e supra dil encefalo, elemento di centrala nervaro.

cesi.o (*kem.*) metalo alaklioza, korpo simpla; símbolo kemiala Cs.

cibernetik.o cienco pri mekanismi di komuniko e regulizado che la vivanti ed en la mashini.

citologi.o (*bio.*) Parto di histologio di qua la studiotemo esas la celuli, de la vidpunti konstituceso, morfologio ed evoluciono.

citoplasm.o (bio.) Organizita substanco konstitucanta la vivanta celulo exkluzite kerno.

- D -

demografi.o statistikala studio di homala populi e lua evoluciono.

dent.o (*anat.*) omna mikra osti qui, enplantacita en maxilo e mandibulo, servas a mordar e mastikar la nutrivi.

dermatologi.o (*med.*) medicino-parto qua traktas pelomorbi

deutoplasm.o (*bio.*) Rezervo-materii inkluzita en citoplasmo e ne vivoza.

dezert.o (*geo.*) loko nehabitata.

diafragm.o (*anat.*) Muskulo qua separas la pektoro ek abdomino.

dors.o (*anat.*) Dopa parto di ulo, en anatomio dopa parto di abdomino.

doz.o (*med.*) Quanto de medikamento, quan la malado devas absorbar en un foyo.

- E -

ekologi.o (*cdt.*) Cienco di la relati da l'organismo kun la medio en qua li vivas, kun la cirkonstanci organika (biologio) e neorganika (kosmala) dil existo.

ekosistem.o (*bio.*) Sencese interrelatanta ensemblo de biocenoso e biotipo.

ektoplasm.o (*bio.*) Parto periferia di la celulo, diferenciajo de la citoplasmo, tale ke la kambii da ica kun la medio eventas segun la naturo di celulo.

etiologi.o (*med.*) Parto di medicino, en qua on exploras la morbi

etmoid.o (*anat.*) Osto kraniala di qua la lamo supra esas truoza, inkastrita en la sesguro infra dil osto frontala, e qua kontributas a formacar la nazotrui.

europi.o (*kem.*) Kemiala elemento. Kemiala simbolo Eu.

ezofag.o (*anat.*) Tubo membrana qua iras de faringo an stomako, e duktas aden ica nutrivi, parto di digestiva sistemo.

ekonomik.o Cienco pri la produktado, la ciruclado, la kambiado e la repartiso di la kozi valoroza.

- F -

fagocit.o (*bio.*) Celulo qua povas inglobar e digestar la partikuli neorganika ed organika.

falang.o (*anat.*) Singla ek la mikra osti longa, ye qui konsistas la fingri di la manui e di la pedi.

faring.o (*anat.*) Dopa parto di boko.

femur.o (*anat.*) Osto di la kruro.

fibr.o (*bio.*) Plulongigita celulo qua konstitucas muskuli, membrani di animali.

fingr.o (*anat.*) Omni distinta e movebla parti qua finas manui (e pedi) di homi e certa animali.

flank.o (*anat.*) Parto laterala di torso, situita, an singla latero di korpo, inter lakuno kostala e loko ube komencas hancho; laterala parto di armeo.

fish.o (*zool.*) Animalo vertebroza qua vivas en aquo, respirante aero dissolvita en ica, per organi partikulara (brankii).

fizik.o Cienco pri la propraji generala di korpi e pri legi qui koncernas lia efekti extera, sen egardar la kompozanti.

fot.o (*fiz.*) Radiado de ula korpi, qua videbligas l'objekti.

front.o (*anat.*) parto di vizajo inter hararo e okuli.

fung.o (*bot.*) Planto kriptogama qua, en medio apta, kreskas e su riproduktas rapide, e di qua ula speci esas manjebla, la ceteri venenoza.

- G -

gamb.o (*anat.*) Parto di la membro infra di homo, qua prolongas kruro, de genuo til pedo - la tota membro.

gamet.o (*bio.*) Celulo reproduktera, maskula o femina.

gastroenterologi.o Cienco pri stomakala morbi

genu.o (*anat.*) Artiko inter gambo e kruro, en parto avana.

geodezi.o (*geol.*) Cienco pri la mezuro di Tero o di lua parti.

geografi.o Cienco qua havas kom objekto la deskritp di la terala surfaco, la studio di sua habitanti.

geologi.o Cienco qua havas kom objekto la strati de qui la Tero konsistas, olia nuna esta do e olia formaco.

geometri.o (*mat.*) La brancho di matematiko qua studias spaco, e la matematikala konstruktaji - ex. linei, kurvi e surfaci - qui povas okupar spaco.

gnomon.o (*astr.*) stango vertikala di qua ombro, projektate sur plano, igas savar, per sua longeso, l'alteso di Suno, ed indikas la kloko per sua situeso.

granulocit.o (*bio.*) celulo o plastido qua kontenas plura nuklei

- H -

hanch.o (*anat*.) Parto di korpo formacita da expansuro di *iliako osto inter kruro e torso.

haptik.o Cienco qua traktas la fenomeni quin tusho e preso efektigas.

har.o Singla de pili qui garnisas kraniopelo (che homo).

hematologi.o Cienco pri sango.

helmintologi.o Cienco qui studias helminti.

hepat.o (*anat*.) Vicero situita, che homo e che precipua vertebrozi, en parto supra di latero rekta di abdomino, organo qua sekrecas bilo, e produktas materio sukroza de qua lu richigas sango.

histologi.o (*anat*.) Parto di anatomio qua studias la formaco, l'evoluciono e la kompozeso di vivanta tisui.

histori.o Biografio di populo, di naciono; studio dil enti diversa qui existas en naturo.

humer.o (*anat*.) Osto di brakio, de shutro til kudo.

- I -

iliak.o (*anat.*) La maxim granda ek la tri osti flankala.

informatik.o Cienco pri trakto di informo precipue per ordinatro

insekt.o (*bio.*) Mikra animalo senvertebra, ek la klaso "artropodi".

iris.o (*anat.*) Parto koloroza di okulo, membrano cirkla, avan la kristalino.

- K -

kadmi.o (*kem.*) Korpo simpla, forjebla, duktila, di qua rupto produktas fibri, di qua koloro e brilo esas olti di stano. Simbolo kemiala : Cd

kalci.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, flave blanka; simbolo kemiala Ca.

kali.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, volatila, qua oxideskas per kontaktar kun aero humida; simbolo kemiala K.

kalkane.o (*anat.*) Osto di tarso, qua formacas talono.

kapitel.o (*arkt.*) Parto supra di kolono, di pilastro, qua esas quaze la krono di la fusto.

kap.o Parto supra di homokorpo (parto avana di animalokorpo) qua kontenas cerebro ed organi precipua di la sensi.

karb.o (*kem.*) Korpo simpla, metaloida, qua existas pluraforme : karbono, grafito, diamanto, e.c.; simbolo kemiala C.

kardiologi.o (*med.*) Parto di medicino qua traktas di kordio e sua afektesi.

kemi.o Cienco qua studias l'intima konsisto di korpi diversa (simpla e komplexa), la legi segun qui interkombinas elementi de qui oli naskas, ed olia qualesi propra.

klavikul.o (*anat.*) Osto qua funcionas kom apog-arko interla du shultri.

klimatologi.o (*cdt.*) Studio di klimati.

klor.o (*kem.*) Korpo simpla, gasa, flava verdatre, odorosufokiva, qua saporas kaustike, uzata kom senkolorigivo e kom desinfektivo; simbolo kemiala Cl.

kobalt.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, stalo-griza, di qua ula kombinuri (oxido, arseniato) uzesas por bluigar porcelano, vitro, e.c.; simbolo kemiala Co.

kol.o Parto di korpo qua konektas la kapo a torso.

kolon.o (*arkt.*) Cilindra suportilo qua subtenas parti di edificio.

kolon.o (*anat.*) Unesma parto di grosa intestino.

***komputor.o** (*inf.*) aparato por traktar informatiko, datumi.

kordi.o Vakua muskula organo qua pumpas sango aden veini.

kost.o (*anat.*) Osto di torako repartisita sinistre e rekte relatesternumo.

krani.o (*anat.*) "Buxo" osta qua kontenas e protektas.

kriptogam.o (*bot.*) Di qua l'organi fruktifala esas poke videbla.

kripton.o (*kem.*) Kemiala elemento kun kemiala simbolo Kr.

krokodil.o (*zool.*) *Crocodylus*, reptero sauria, amfibia, di la granda fluvii di India ed Egiptia, timinda pro lua grandeso e devoremeso.

krom.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, di qua la kompozaji esas remarkinda pro lia kolori; simbolo Cr.

kromosom.o (*bio.*) to qua kontenas genezala informo pri biologial ento en lua celularo.

kubit.o (*anat.*) grosa osto dil avanbrakio, qua okupas oluaparto interna e supra, e di qua l'extremajo formacas la kudo per sua artiko a la humero.

kud.o (*anat.*) Angulo salianta quan formacas la parto dopa dil artiklo di la brakio kun l'avanbrakio.

kupr.o (*kem.*) Kemiala elemento kun simbolo Cu ed atomala nombro 29

- L -

labi.o (*anat*.) Extera e karnoza parto qua formas la konturo di boko e di vagino.

lang.o (*anat*.) Karnoza, moviva korpo qua esas en boko.

leukocit.o (*bio.*) Senkolora celulo di sango e di limfo, nukleoza, deformebla, e di qua dimensioni esas plu granda kam olti di hematito.

liken.o (*bot*.) Vejetanto formacinta per la simbioso di fungo kun algo.

liti.o (*kem*.) korpo simpla, la maxim lejera de omna metali konocata; símbolo kemiala Li

litologi.o Ta parto di historio naturala, qua koncernas petri.

lang.o (*anat*.) Karnoza, moviva korpo qua esas enboko.

- M -

mamifero (*zool.*) Animalo vivipara, kun mami qui sekrecas, che femini, lakto per qua nutresas jusnaskinti.

mam.o (*anat.*) Saliajo migloba, dextre (o sinistre) di pektoro di muliero, organo glandatra qua sekrecas lakto per qua nutresas jus-naskinto - anke aludante femino che mamiferi.

manu.o (*anat.*) Organo di prenado e di tushado, en l'extremajo di la brakio, che homo, e kun kin fingri de qui la kinesma (la polexo) povas opozar su a la quar cetera.

medikament.o Substanco uzata, interne od extere, kom remediilo lor maladeso.

metatars.o (*anat.*) Unionuro di la kin osti paralela de qui konsistas la parto di pedo qua esas inter tarso e pedofingri.

meteorologi.o (*cdt.*) Cienco pri atmosferala fenomeni e variado di vetero.

mikrob.o (bio.) Mikroskopala organismo de una celulo faktoro di infektiva morbi.

mitokondri.o (*bio.*) Grani o filamenti, tre mikra, qui existas ye quanti plu o min granda en omna celuli, di animali o di vejetanti, dum lia tota vivo.

mitos.o (*bio.*) Partigeso nemediata di celulo, en qua la divido di la nukleo eventas ante olta di la korpo celula.

muskul.o (*anat.*) Organo karnoza, ek fibri kontraktebla, qui efektigas la movado (che l'animali).

- N -

natr.o (*kem.*) Korpo simpla, metala, qua esas elemento esencala a sodo; simbolo kemiala Na.

naz.o (*anat.*) Organo, qua salias meze divizajo, e qua helpas la flarosenso.

neon.o (*kem.*) Elemento qua esas gasa ye la temperaturo ordinara, ed existas en aero minimaquante; la simbolo kemiala Ne.

neuron.o (*bio.*) Celulo nervala, ek celulokorpo nukleoza e prolonguri, arboratraji protoplasmala ad axono.

nevrologi.o Cienco qua traktas la formaco, la strukturo, la roli e la morbi di la sistemo nervala, specale, di la nervi.

nukle.o 1 (*bio.*) Parto kompakta ye qua konsistas la centro di kozi (protoplasmo, e.c.). **2** (*fiz.*) Korpo elektrale pozitiva, konsistanta ye elektrale pozitiva protoni ed elektrale neutra neutroni, qua konstitucas la maso precipua di atomi.

- O -

okul.o (*anat.*) Organo di la vidofakultato.

optik.o Cienco pri la fenomeni di lumo e di la vidado.

orel.o (*anat.*) Organo di audado.

osmi.o (kem.) Korpo simpla, metala, quan onu renkontras en ula platin-erco. Kemiala simbolo Os.

ost.o Parto harda e solida, ek qua konsistas la skeleto che l'animali vertebroza di la klasi supra.

ovul.o **1** (*zool.*) Femina sexuala celulo, produkturo de l'ovario, qua, pos fekundigeso, divenas la feto che la vivipari. **2** (*bot.*) Produkturo de l'ovario qua, pos fekundigeso, divenos la semino.

ox.o (kem.) korpo simpla, ek l'aero, ed uzata por respito e kombusto. Kemiala simbolo O.

- P -

palpebr.o (*anat.*) Singla ek la du membrani movebla qui, per interkontaktar, tegas la globo okulala.

paleontologi.o Studio pri fosili di animali e vejetanti.

ped.o (*anat.*) Parto artikoza, ye l'extremajo di la gambo, che homo od animalo, qua, pozante su sur sulo, posibligas lua susteneso e marcho.

pektor.o (*anat.*) Parto di korpo qua kontenas la pulmoni e la kordio.

penis.o (*anat.*) Organo cilindroida, vaskuloza, rigideskiva, uzata por la kopulaco e koito da la maskula mamiferi.

petrografi.o (*geol.*) Cienco di qua la studiajo esas la roki di la terokortico, pri lia kontenajo mineralogiala e kemiala, e lia genezo.

pilastr.o (arkt.) Kolono quadrata, maxim-multa-kaze sinkita en muro.

pland.o (*anat.*) Parto di la pedo, qua tushas sulo kande onu stacas o kande onu marchas.

pneumokoko (*patol.*) Streptococcus pneumoniae, agento patogena, la maxim ordinara, di pulmonito, deskovrita da Louis Pasteur.

protoplasm.o (*bio.*) Substanco komplexa, pasable fluida e diafana, ek qua konsistas la korpo di la celulo vivanta, e qua kontenas parto diferenciita (nukleo) e kelka organeti (mikrosomi, leciti, vakuoli, e.c.).

psikologi.o Ta parto di filozofio qua traktas la fakultati mentala e la agado di psiko.

pugn.o (*anat.*) La manuo, kande ol esas klozita, do kun la fingri interklemita.

pulmonito (*patol.*) Inflamuro di la parenkimo di la pulmono.

pulmon.o (*anat.*) Singla ek la du viceri sponjatra, qui esas intersimetre en la kavajo torakala, per qui agesas e la respito, e la produkto di voco.

pupil.o (*anat.*) Aperturo, meze di iriso, tra qua la lumoradii eniras l'okulo.

- R -

radius.o (*anat.*) Ta, ek la du osti di avanbrakio,qua esas sur la latero vers-extere.

ran.o (*bio.*) Batrako senkauda qua vivas, prefere, apud aquo stagnanta, en la loki humida.

ren.o (*anat.*) Vicero duopla, situita en la regiono lumbala,qua sekrecas urino.

repter.o (*zool.*) Poikiloterma animalo qua havas squami sur sua pelo e qua naskas ek ovi sur tero.

rubidi.o (*kem.*) Metalo alkalioza, qua existas en ula aqui minerala, en ula vejetanti (betravo, tabako, teo, kafeo), en la lapidolito, bazalto, e.c. e deskovrita samatempe kam cezio, de Kirchhoff e Bunzen; simbolo kemiala Rh.

- S -

sang.o (*anat.*) Liquido qua cirkulas, per l'impulsi de kordio, e per arterii e veini, en la parti diversa di la korpo, por durigar la vivo di ica.

sed.o (*anat.*) La parto karnoza qua esas infra-rene, che homo.

serpent.o (*zool.*) Plulongiginta reptero e sen membri; ula speci, venenoza; qua movas su per la konkavaji quin lu facas sur sulo.

shultr.o (*anat.*) Parto di la korpo homala, per qua la brakio unionas su an la torso.

sociologi.o Cienco di qa la objekto studiala esas la cirkonstanci ed existokondicioni di la socio homarala.

stomak.o (*anat.*) Vicero, en la supra regiono di abdomino, parto di la tubo nutrivala, poshoforma, en qua la nutrivi transformesas a chimo.

spin.o (*anat.*) Ensemblo ke la vertebri dorsala, artikoza, ye qui konsistas l'axo di la karpenturo osta.

sur.o (*anat.*) En la gambo, ta parto mola quan formacas, ye l'extremajo, dope, la saliajo ek la muskuli jemela e la muskulo solea.

- T -

talon.o (*anat.*) La dopa parto di la pedo, che l'homo (kalkaneo).

tars.o (*anat.*) Parto dopa di la ped-osto, qua konsistas ye sep osti.

tay.o (*anat.*) Parto streta di homokorpo, inter hanchi ed infra parto di busto.

testikul.o (*anat.*) Che mamiferuli : korpo glandatra quan kontenas singla ek burseti, qua sekrecas spermo.

timpan.o (*anat.*) Kavajo ye qua konsistas la meza parto di orelo, klozita, en la parto extera ed en la parto interna dil orelo, per membrani tensita.

torak.o (*anat.*) Kavajo quan shirmas parieto osta, e qua kontenas l'organi precipua di la sangocirkulado e di la respirado.

termodinamik.o (*fiz.*) Parto di fiziko, qua havas kom studiajo la relati qui existas inter la fenomeni mekanikala e kalorifala.

tors.o (*anat.*) korpo di homo o di animalo, sen la kapo nek la membri.

tortug.o (*zool.*) Genero de repteri, amfibia, quarpeda, qua marchas lente, kun kuraso de materio kornoharda (skalio).

trake.o (*anat.*) Tubo ek serio de ringi kartilagoza, qua veas de laringo, decensas alonge kolo, avan ezofago, bifurkas ye lua parto infra, formacante du tubi (bronkii) di qui singla komunikas kun la du pulmoni, ed uzesas por la paso di aero.

- U -

ucel.o (*bio.*) Un de l'animali ek la klaso de vertebrozi, ovipara, kun du pedi, la membri avana aloforma, kovrita per plumi, beko kornoharda, sen denti.

umbilik.o (*anat.*) Cikatruro rondatra quan havas la mamiferi ye la centra parto di abdomino ube pasis kordono nutrala che la feto, esas forigita de naskinto.

ungl.o (*anat.*) Lamo kornatra, sur la facio dorsa di l'extremajo di fingri, che homo e che multa animali spinoza.

uretr.o (*anat.*) Exsekrecokanalo di urino.

uter.o (*anat.*) Organo di filiifo o yunifo che mamiferini - organo kava, kun parieto muskulatra, di qua la internajo komunikas kun vagino.

- V –

vagin.o (*anat*.) Kanalo qua departas de la vulvo ed abutas a l'utero.

vakuol.o (*bio*.) Kavajo en la protoplasmo, per la prezenteso di multa liquidi qui ne povas mixesar kun la protoplasmo.

ventr.o (*anat*.) Parto di la korpo, kava, qua kontenas la stomako e l'intestini.

vulv.o (*anat*.) Orifico dil organi genitala di certa femina mamifero.

- X -

xenon.o (*kem.*) Un ek la gasi skarsa di atmosfero, monoatoma; atomopezo 130,2. Kemiala simbolo X.

- Z -

zigot.o (*bio.*) Celulo qua esas la rezulto di fertiligo.